

Tema 3: Disseny Patrons arquitectònics

Anna Puig

Enginyeria Informàtica

Facultat de Matemàtiques i Informàtica,

Universitat de Barcelona

Curs 2019/2020

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Temari

1	Introducció al procés de desenvolupament del software
2	Anàlisi de requisits i especificació
3	Disseny
4	Del disseny a la implementació
5	Ús de frameworks de testing

3.1	Introducció
3.2	Principis de Disseny: S.O.L.I.D.
3.3	Patrons arquitectònics
3.4	Patrons de disseny

Introducció als patrons

Els dissenyadors experts no resolen els problemes des de l'inici, reutilitzen solucions que han usat en el passat

- A més a més,
 - El software canvia
 - Per anticipar-se als canvis en els requisits s'ha de dissenyar pensant en quins aspectes poden canviar
- Els patrons de disseny estan orientats al canvi

Què és un patró?

“Each **pattern** (patró) describes a problem which occurs over and over again in our environment, and then describes the **core of the solution** to that problem, in such a way that you can use this solution a million times over, without ever doing it the same way twice”

Christopher Alexander, arquitecte (1977)

Nom del patró

Problema

- Descripció del problema a resoldre
- Enumeració de les forces a equilibrar

Solució

- **Aspecte estàtic:** impacte en el diagrama de classes del disseny
- **Aspecte dinàmic:** establiment del comportament de les noves operacions

Conseqüències:

Avantatges i desavantatges

Com es descriu un patró

- **Nom del patró:** com es diu el patró? És una forma general de descriure un problema de disseny, les seves solucions i les conseqüències en una o dues paraules (Comunicació/Vocabulari tècnic)
- **Descripció del problema:** a resoldre (o context) Una descripció de quan (en quins casos) aplicar el patró i quan no s'ha d'aplicar. Ha d'explicar amb més detall el problema i el seu context
- **Solució:** Descriu els elements de disseny que constitueixen la solució (no és un disseny o implementació concreta per un cas particular, és com una plantilla que es pot aplicar a molts casos particulars)
- **Conseqüències:** Són els resultats d'aplicar el patró. Descriu avantatges i desavantatges

Tipus de patró

- **Patrons d'arquitectura:** aspectes fonamentals d'un sistema software. Especifiquen un conjunt predefinit de subsistemes amb les seves responsabilitats y recomenacions. Usats en el disseny a gran escala i de gra guixut.
 - *Per exemple:* patró de **Capes**
- **Patrons de disseny:** utilitzats en el disseny dels subsistemes, especifiquen objectes i s'usen en frameworks de petita i mitjana escala. (micro-arquitectura)
 - *Per exemple,* patró **Façana** (*Facade*) per connectar les capes o el patró **Estratègia** per permetre algorismes connectables
- **Patrons d'estils o Idioms:** solucions de baix nivell orientades a la implementació, a un entorn de desenvolupament o a un llenguatge.
 - *Per exemple,* patró **Singleton** per fer una única instància d'una classe.

[Buschmann96]

3.3. Patrons arquitectònics

Patró arquitectònic:Capes

Tecnologia

TDD

Especificació

Requisits no
funcionals

Arquitectura
general del
sistema

Aplicació
patrons de
disseny

Arquitectura

Aplicació
patrons
arquitectònics

Identificació

Adaptació

Repositori de
patrons
arquitectònics

Identificació

Adaptació

Repositori de
patrons de
disseny

Etapa de disseny

3.3. Patrons arquitectònics

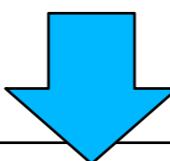
L'arquitectura del sistema és l'organització i estructura de les components i les seves connexions.

A partir de:

- Propietats que es volen assolir amb l'arquitectura (*requisits funcionals i no funcionals*)
- Recursos tecnològics disponibles

família de llenguatges de programació

família de sistema gestor de bases de dades, etc.

Els patrons (arquitectònics) s'usaran per definir l'arquitectura lògica del sistema (disseny a gran escala)

3.3. Patrons arquitectònics

Nom del patró: **Patró per Capes**

Problema

- Els canvis de codi es propaguen al llarg de tot el sistema
- La lògica de l'aplicació es barreja amb la interfície d'usuari
- La lògica de l'aplicació es lliga al serveis tècnics
- Alt acoblament entre diferents àrees d'interès: difícil manteniment i poca flexibilitat

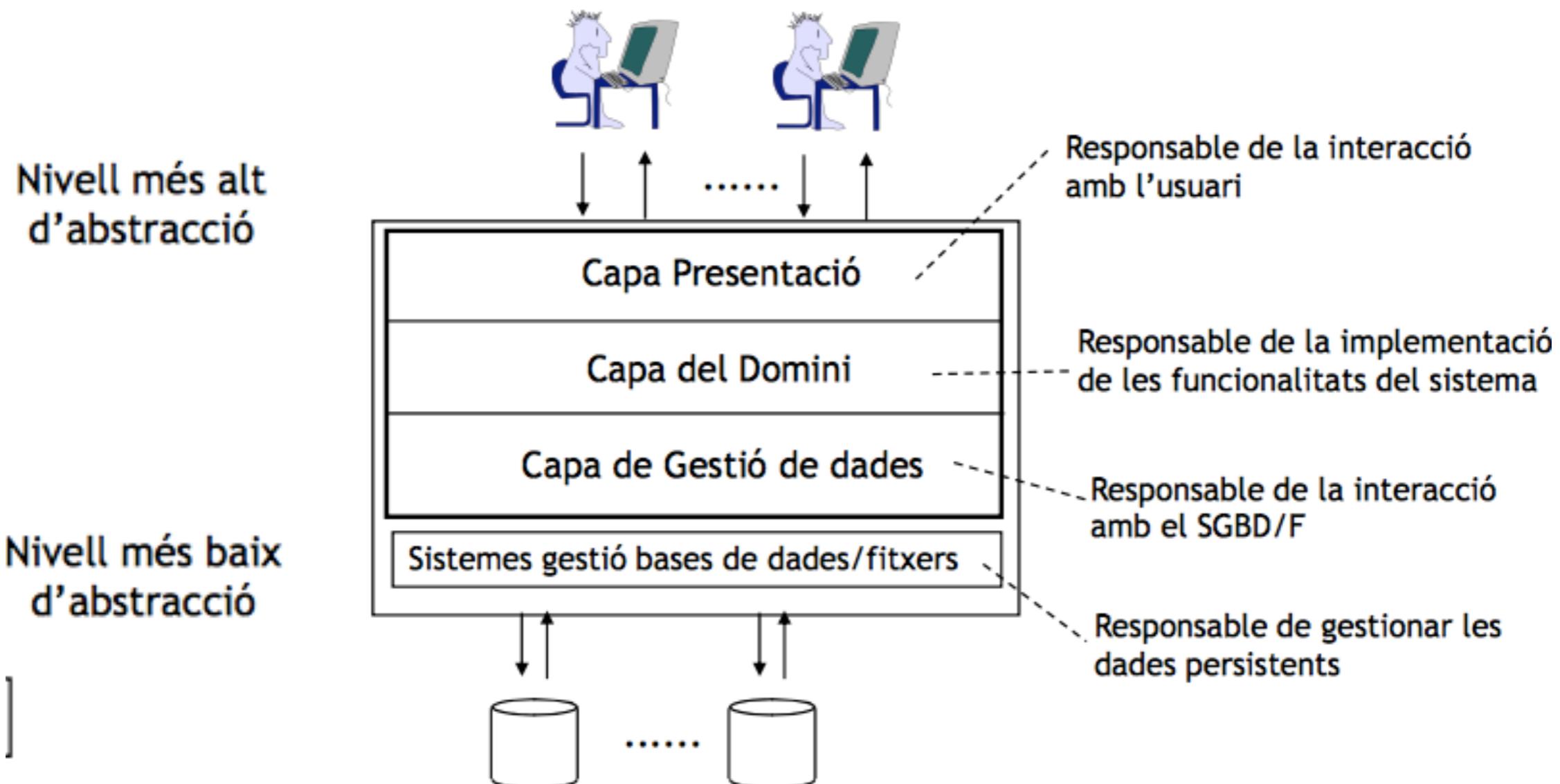
Solució

- **Aspecte estàtic:** estructura per capes separades de diferents responsabilitats (Les capes altes són més específiques i les baixes més tècniques i generals)
- **Aspecte dinàmic:** col·laboració i acoblament de capes altes a baixes

3.3. Patrons arquitectònics

Patró per capes:

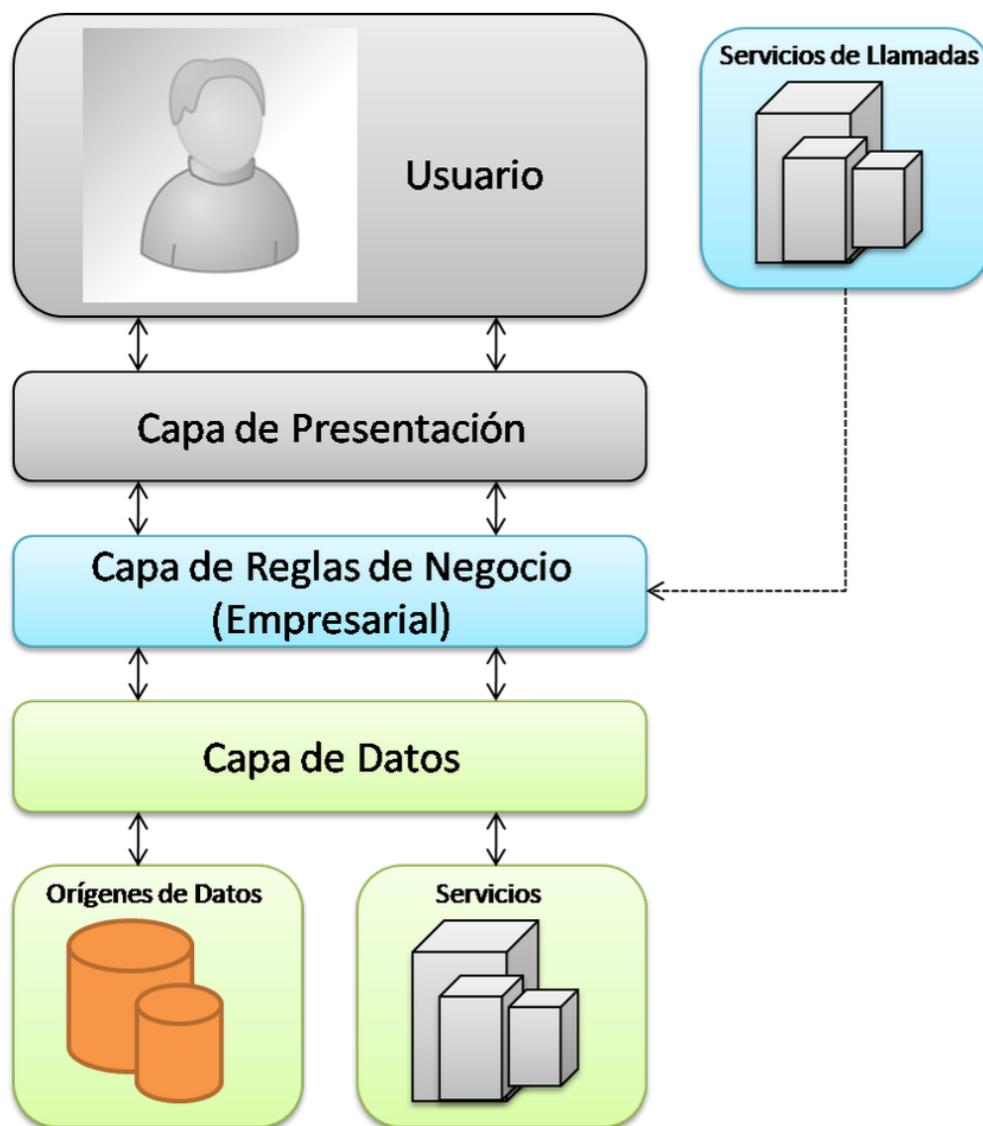
Un sistema gran que requereix ser descomposat en grups de tasques (components), tals que cada grup de tasques està a un nivell determinat d'abstracció (o **capa**).

3.3. Patrons arquitectònics

Patró per capes:

Un sistema gran que requereix ser descomposat en grups de tasques (components), tals que cada grup de tasques està a un nivell determinat d'abstracció (o **capa**).

Són només conceptuais i no tenen per què correspondre a l'estruutura de la implementació

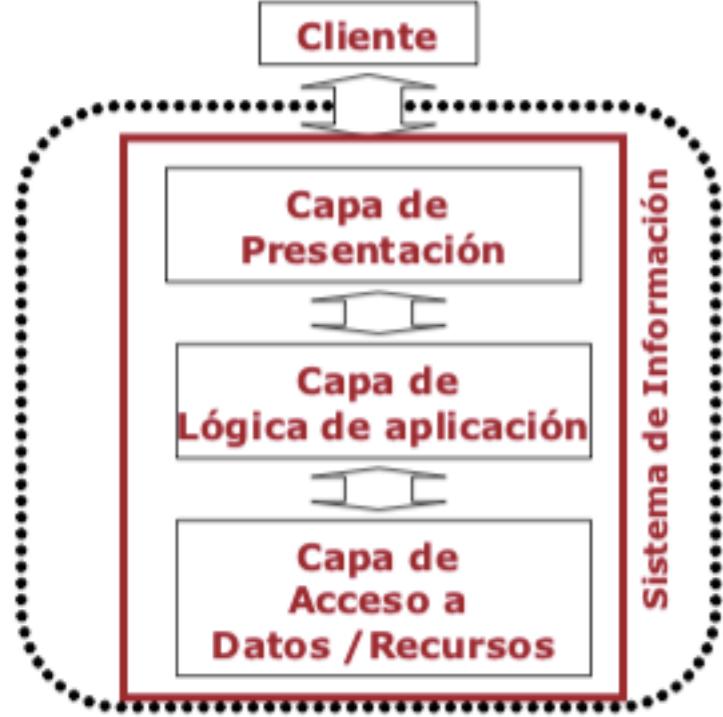
En el moment d'implementar-se, les capes poden quedar-se en un o més nivells (**tiers**)

Les més habituals:

1-tier, 2-tier, 3-nivells o N-nivells

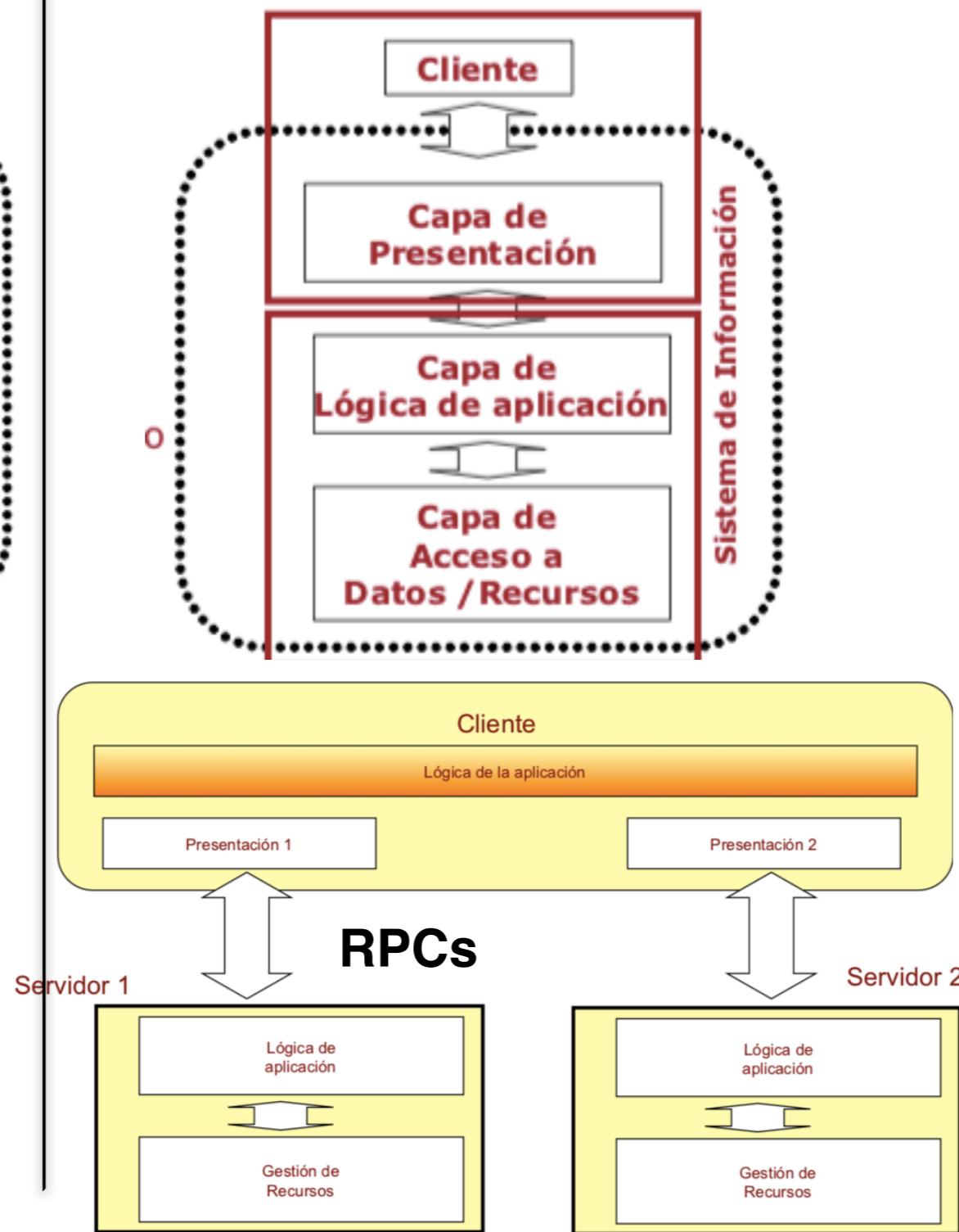
3.3. Patrons arquitectònics

1-tier

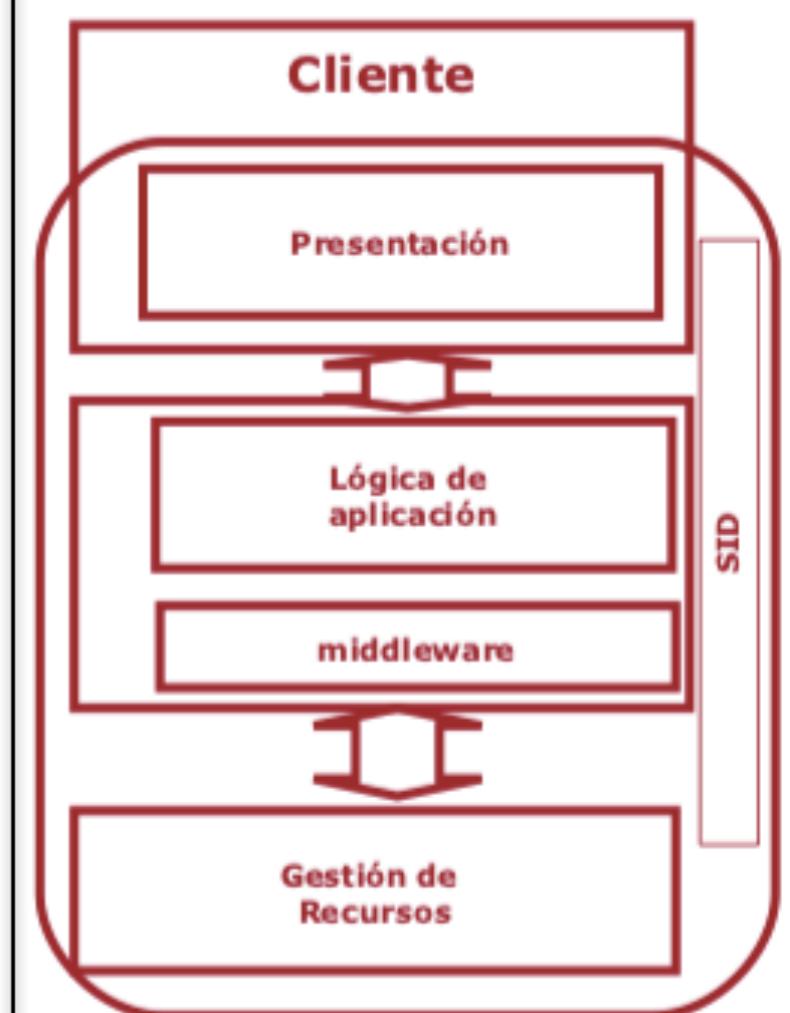

Sistemes monolítics

2-tier

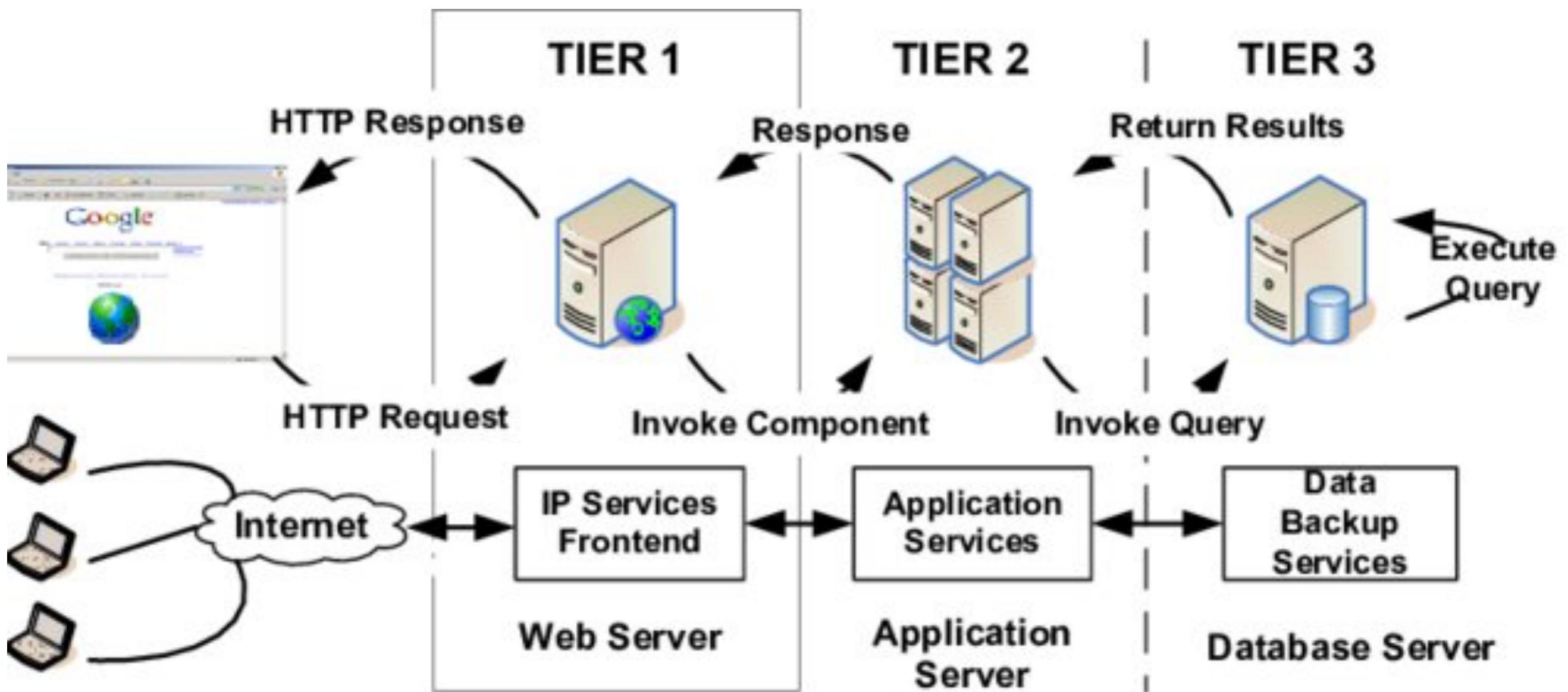

3-tier

DCOM

3.3. Patrons arquitectònics

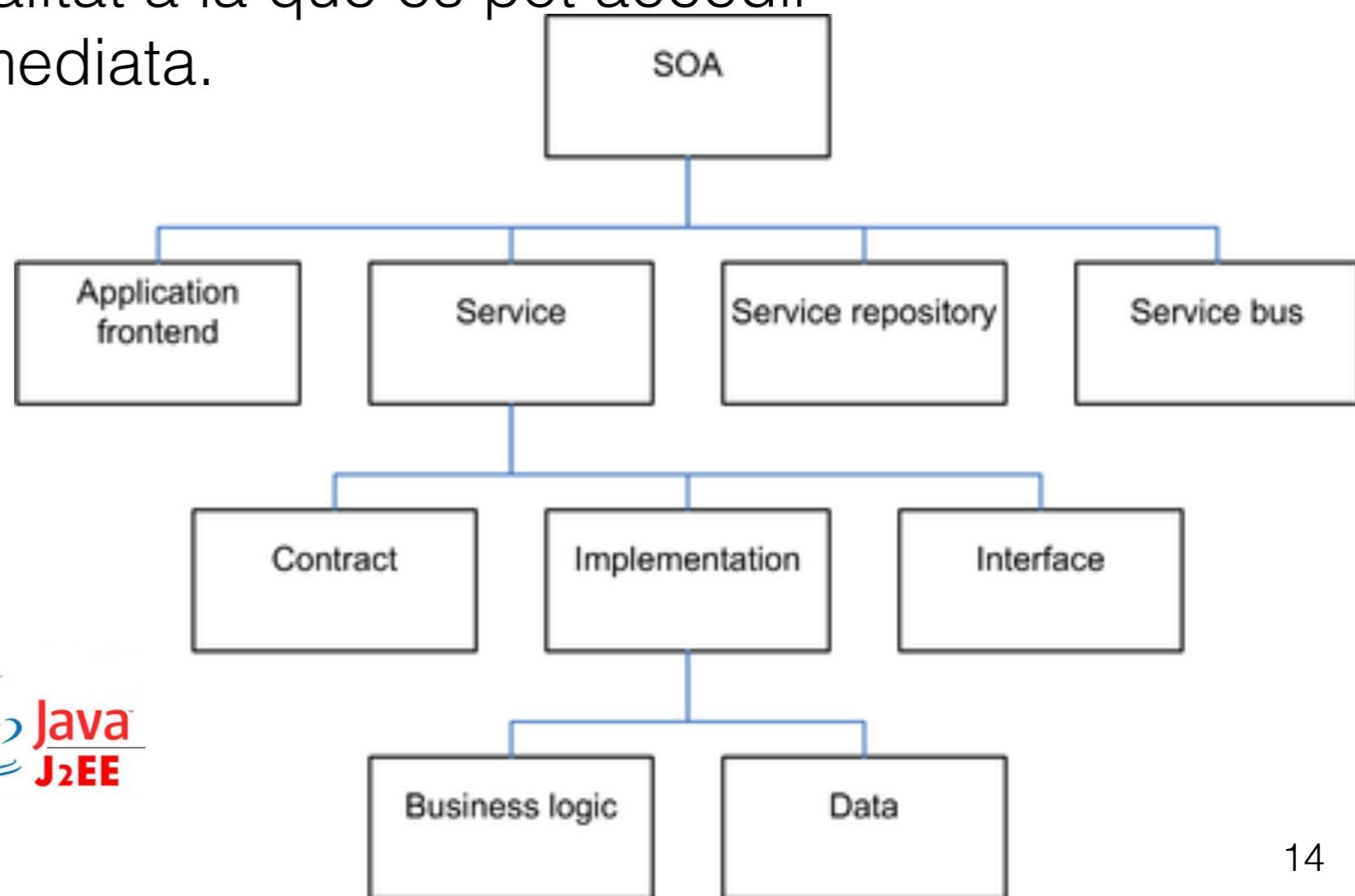
3.3. Patrons arquitectònics

SOA: Service Oriented Architecture

Arquitectura que ofereix **serveis** als components de l'aplicació mitjançant protocols de comunicació en xarxa. El principi bàsic és la independència dels clients, productes i les tecnologies. Un servei és una funcionalitat a la que es pot accedir remotament de forma immediata.

Web Services

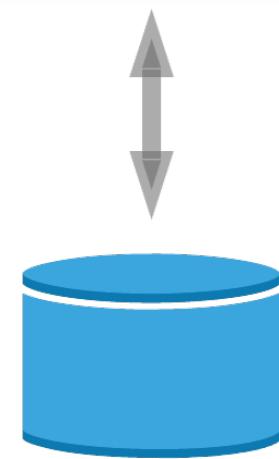
3.3. Patrons arquitectònics

ARQUITECTURA MONOLÍTICA

Interfase de usuario

Lógica de negocios

Acceso a los datos

ARQUITECTURA DE MICROSERVICIOS

Interfase de usuario

Microservicio

Microservicio

Microservicio

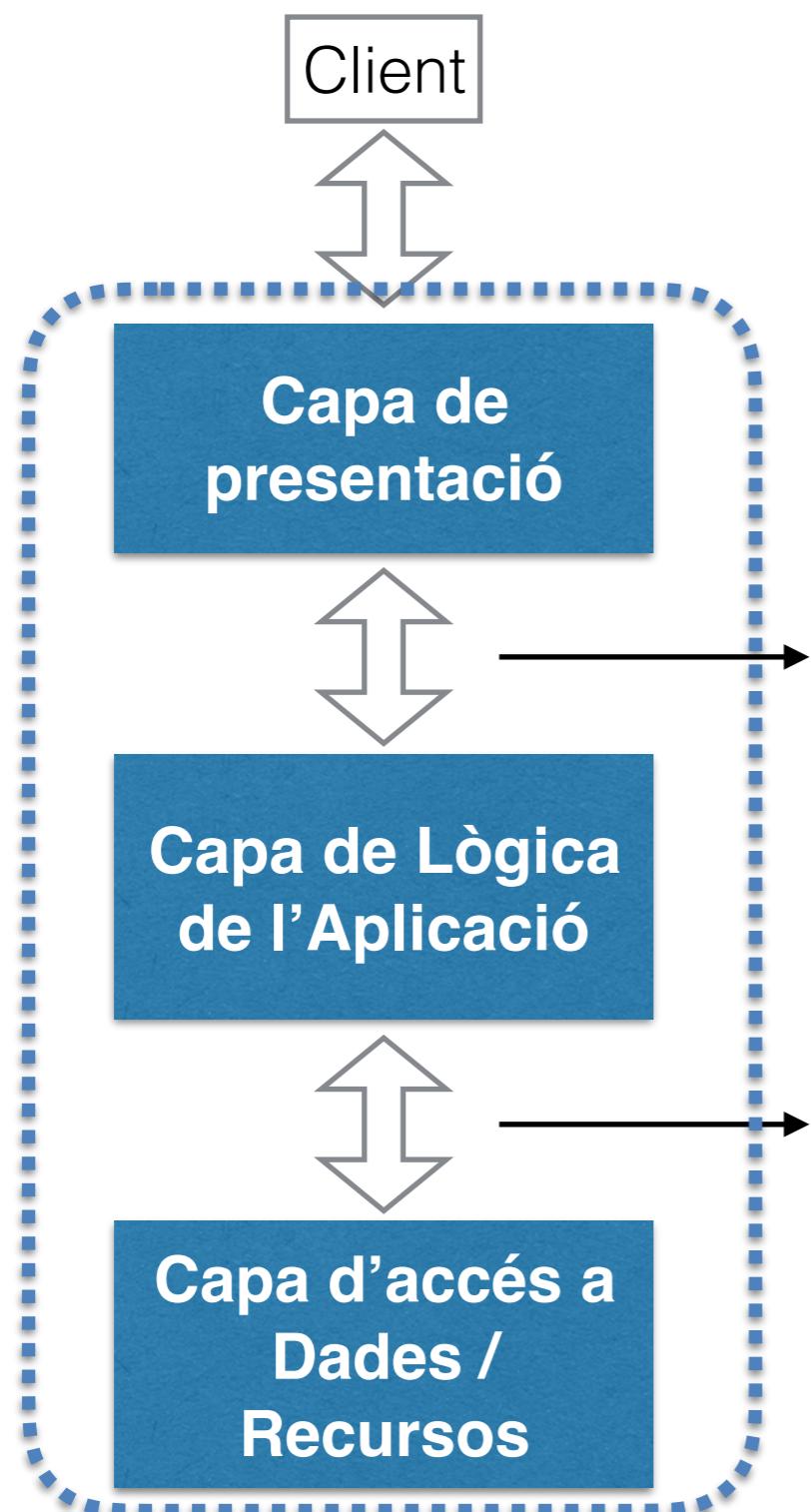
Microservicio

Microservicio

Base de datos

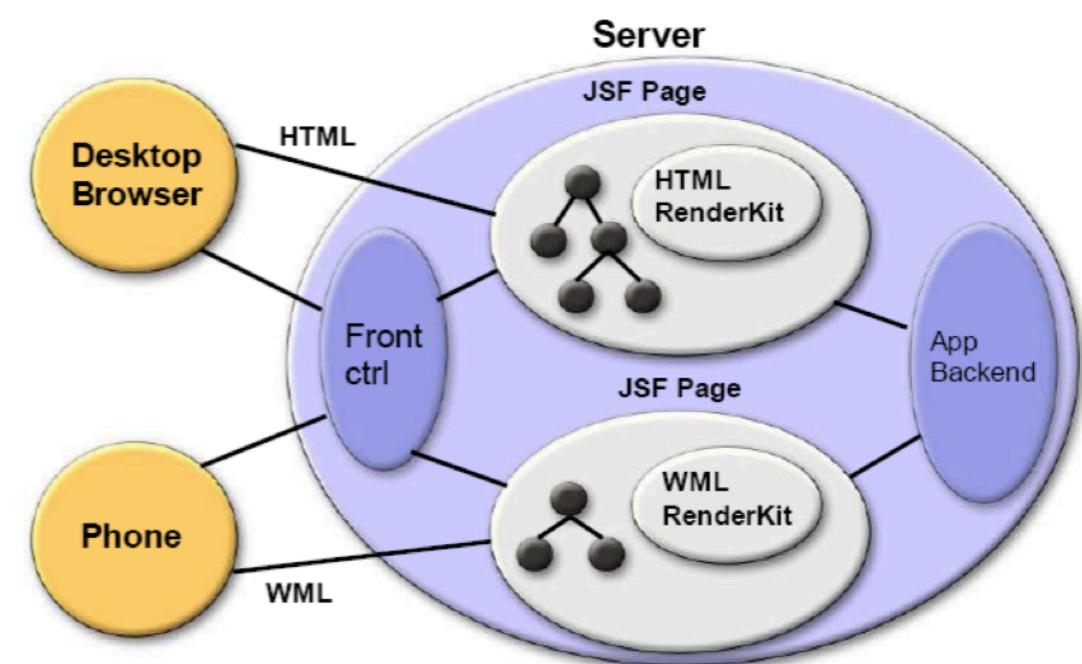
3.3. Patrons arquitectònics

Patró per capes:

Patró Model-Vista-Controlador

Patró Data Access Object

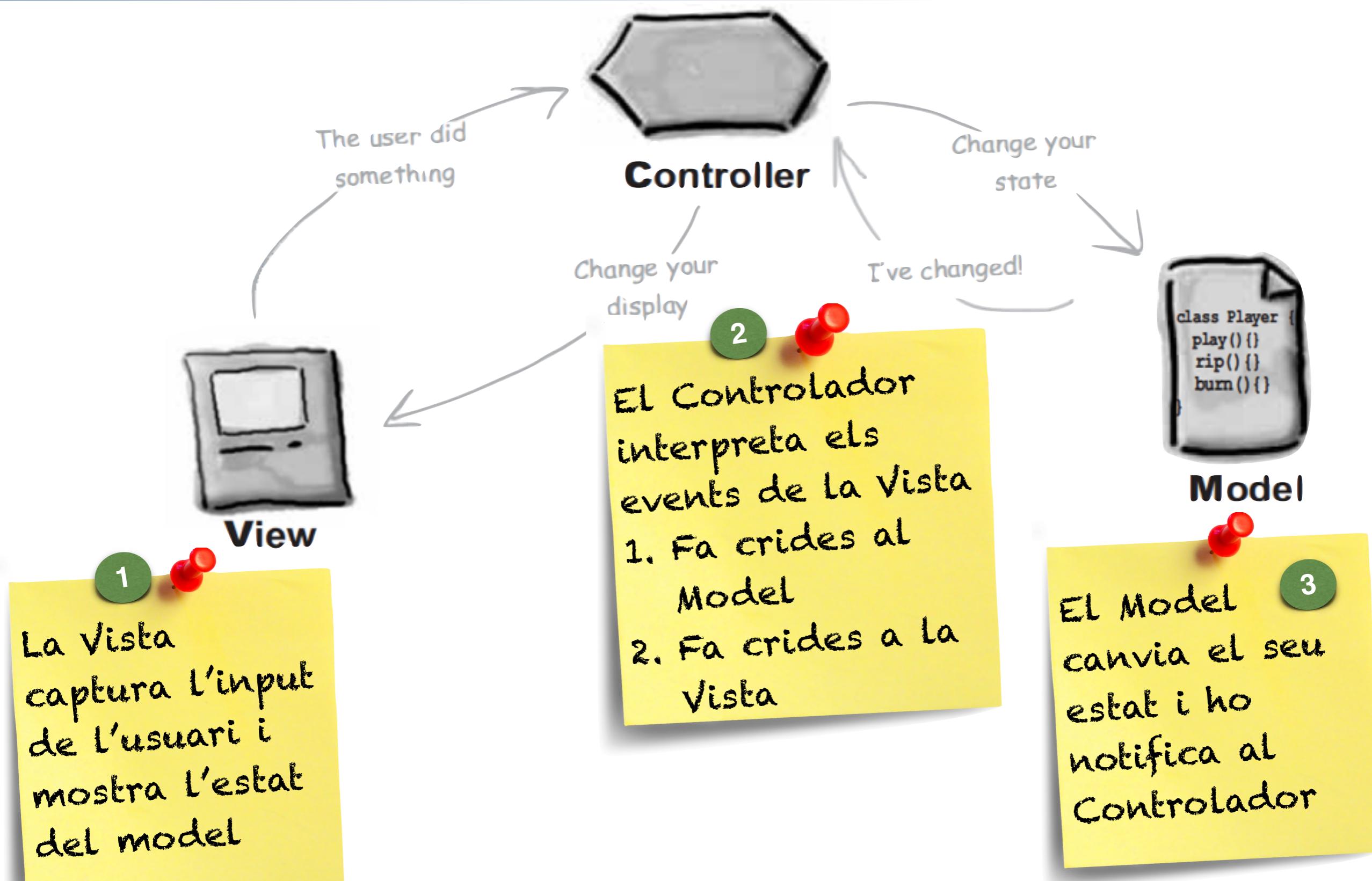
HIBERNATE

JDBC Templates

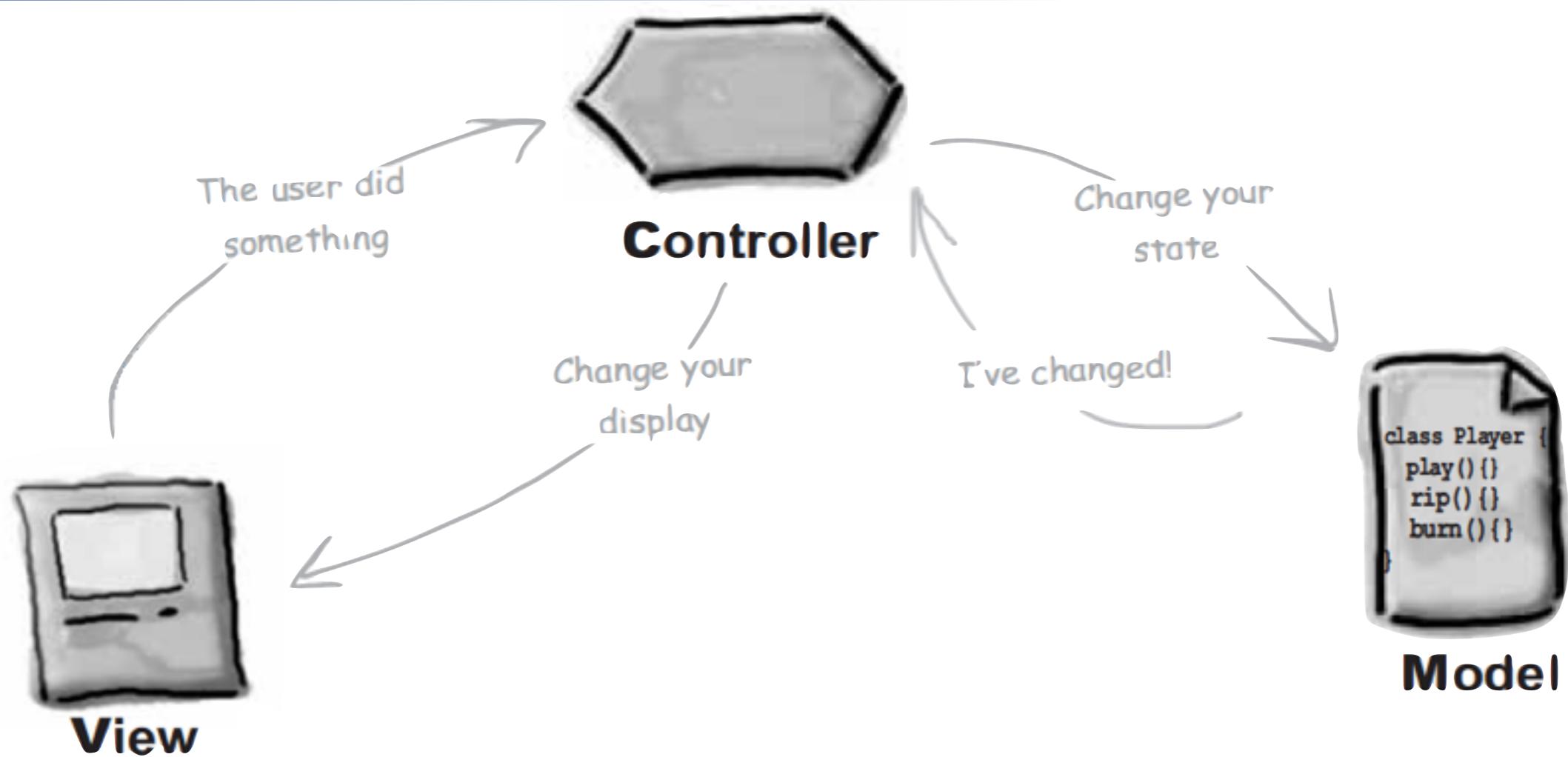
Model-Vista-Controlador

Aproximació senzilla

Model-Vista-Controlador

Aproximació senzilla

Problema:

- Quan hi han actualitzacions en el model (model dinàmic) que no estan fetes des de la vista, com pot el model notificar canvis a la Vista?
- El Controlador centralitza tota la comunicació produïnt retards a vegades innecessaris.

3.3. Models arquitectònics

Model - Vista - Controlador

VISTA:

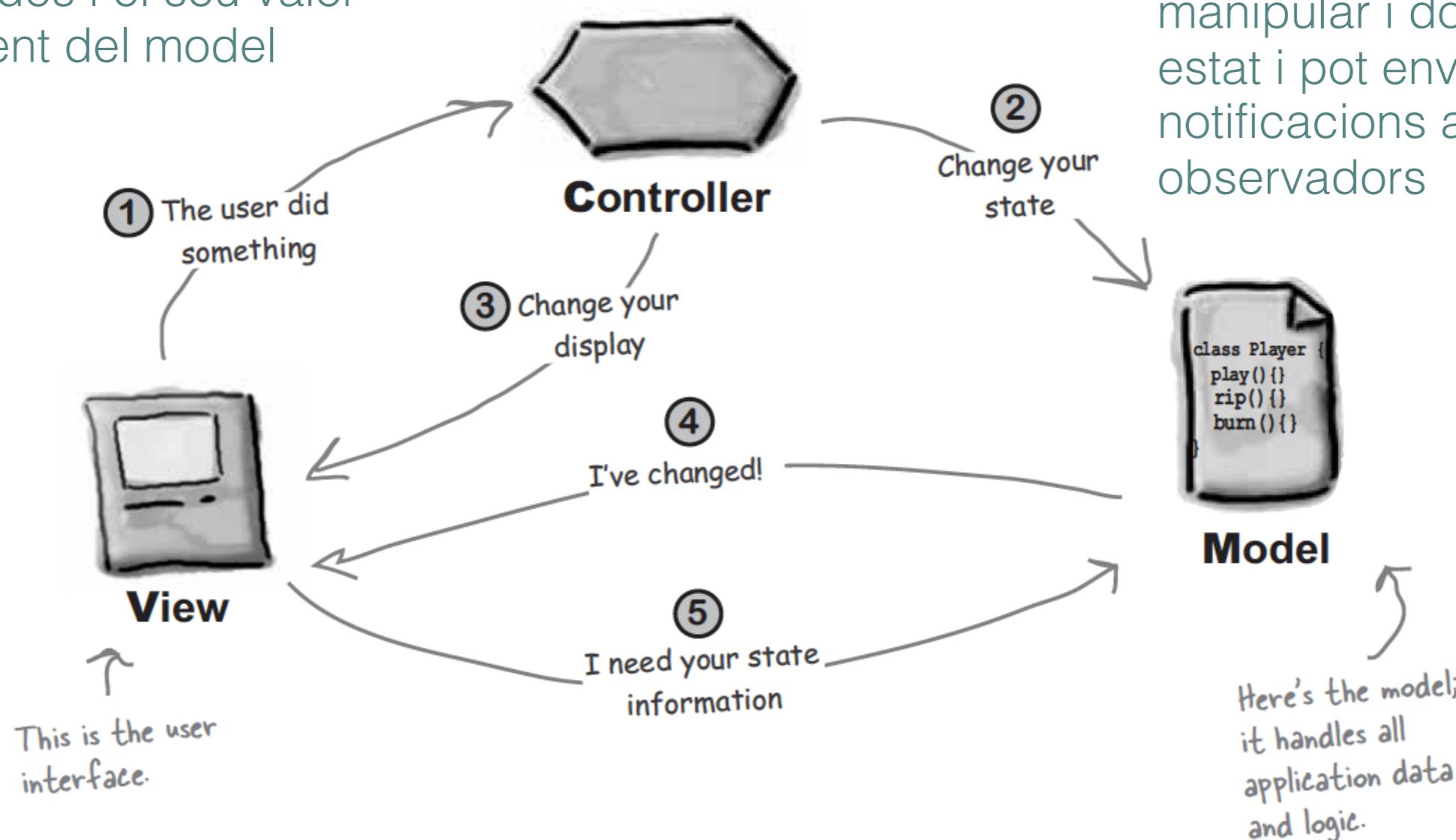
Dóna la presentació del model. La vista normalment mostra l'estat de les dades i el seu valor directament del model

CONTROLADOR:

Agafa l'entrada de l'usuari i li dóna el què significa al model

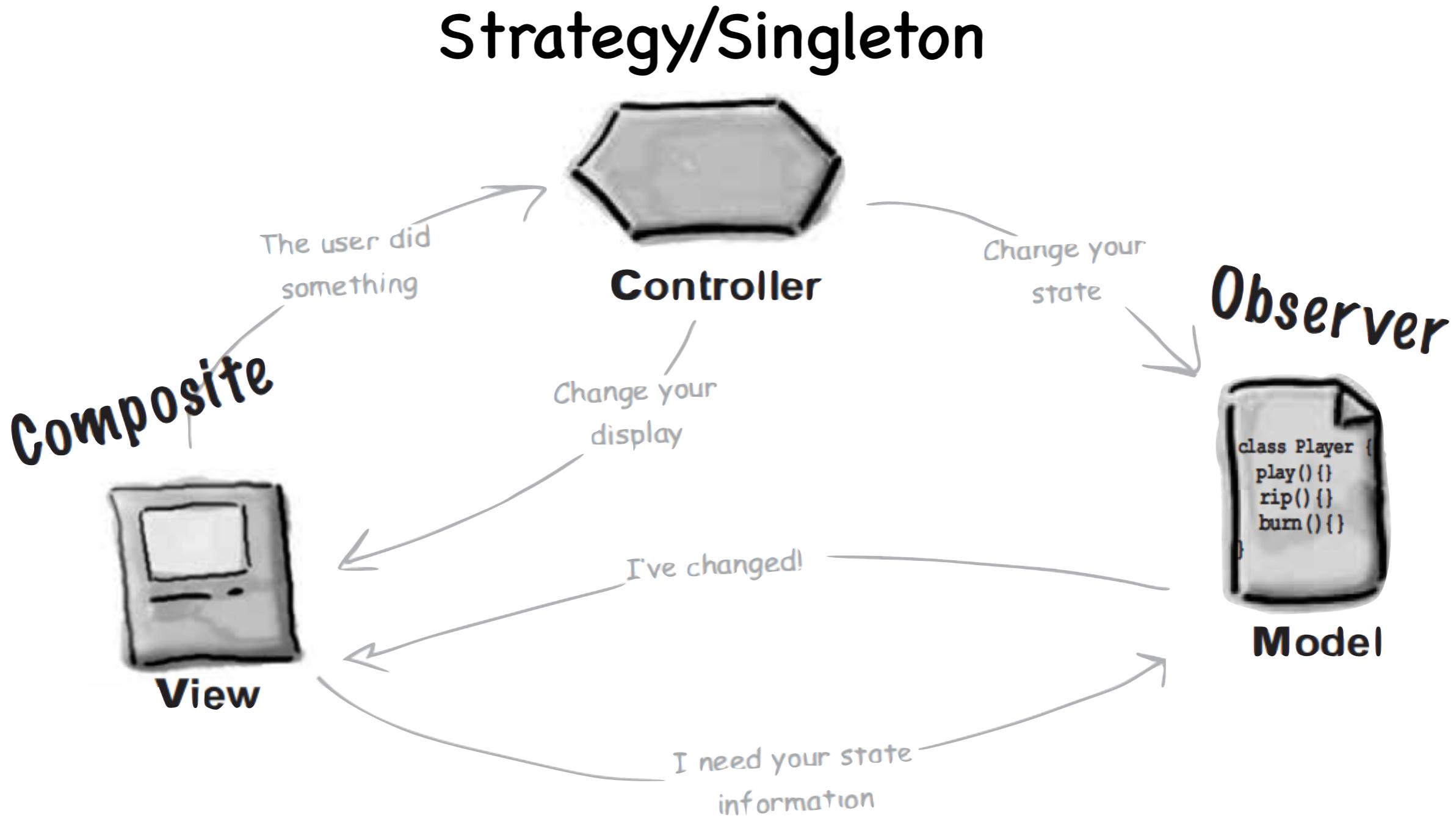
MODEL:

El model guarda totes les dates, l'estat i la lògica de l'aplicació. Dóna una interfície per manipular i donar el seu estat i pot enviar notificacions als observadors

Model-Vista-Controlador

Aproximació general - Principals patrons

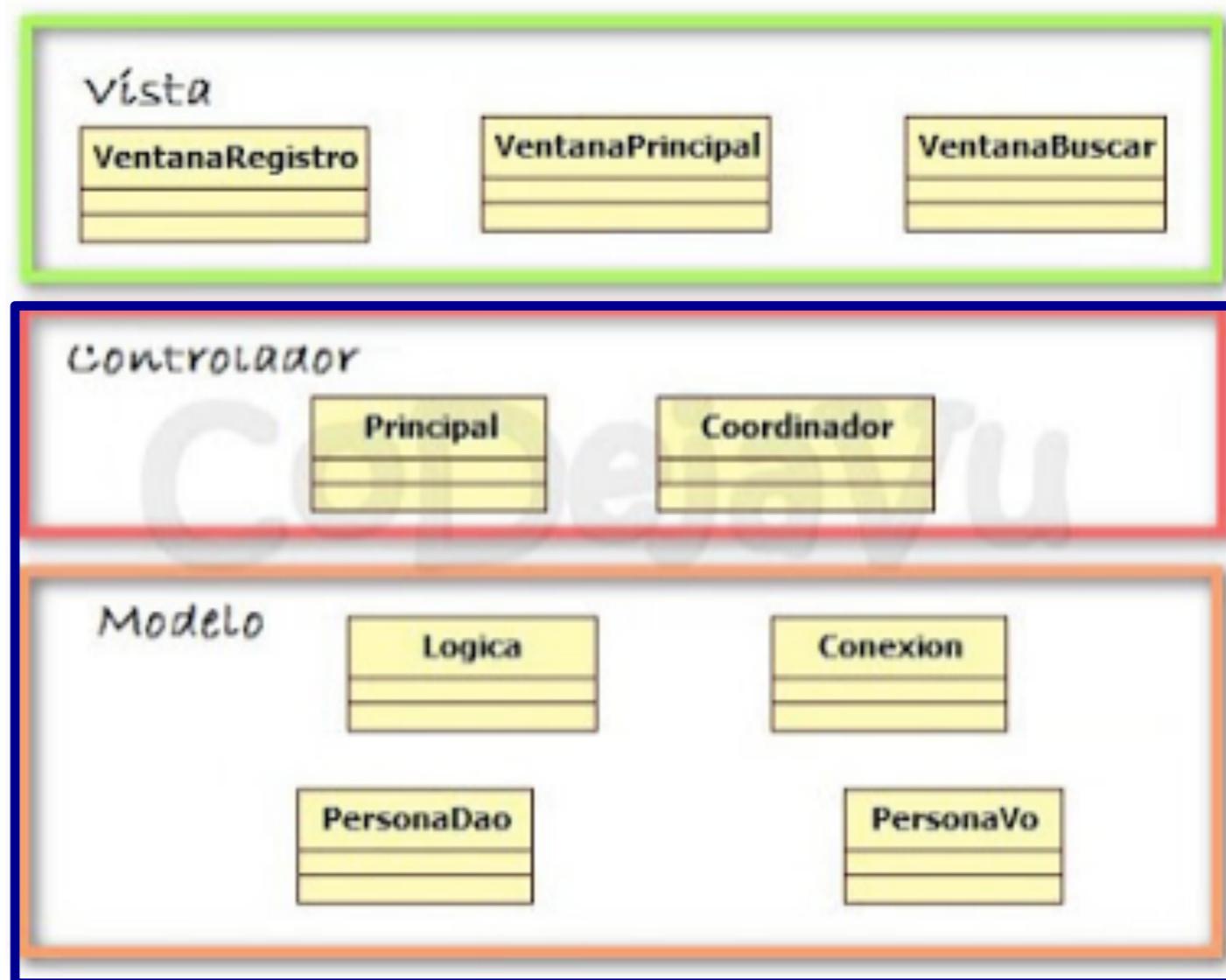

3.3. Patrons arquitectònics

Com encaixa el Model-Vista-Controlador en el model per capes?

Capa d'interfície o de presentació

Capa d'aplicació i domini

Exemple: <http://www.jc-mouse.net/java/3-en-raya-java-con-mvc-y-netbeans>

Model Vista Controlador (MVC)

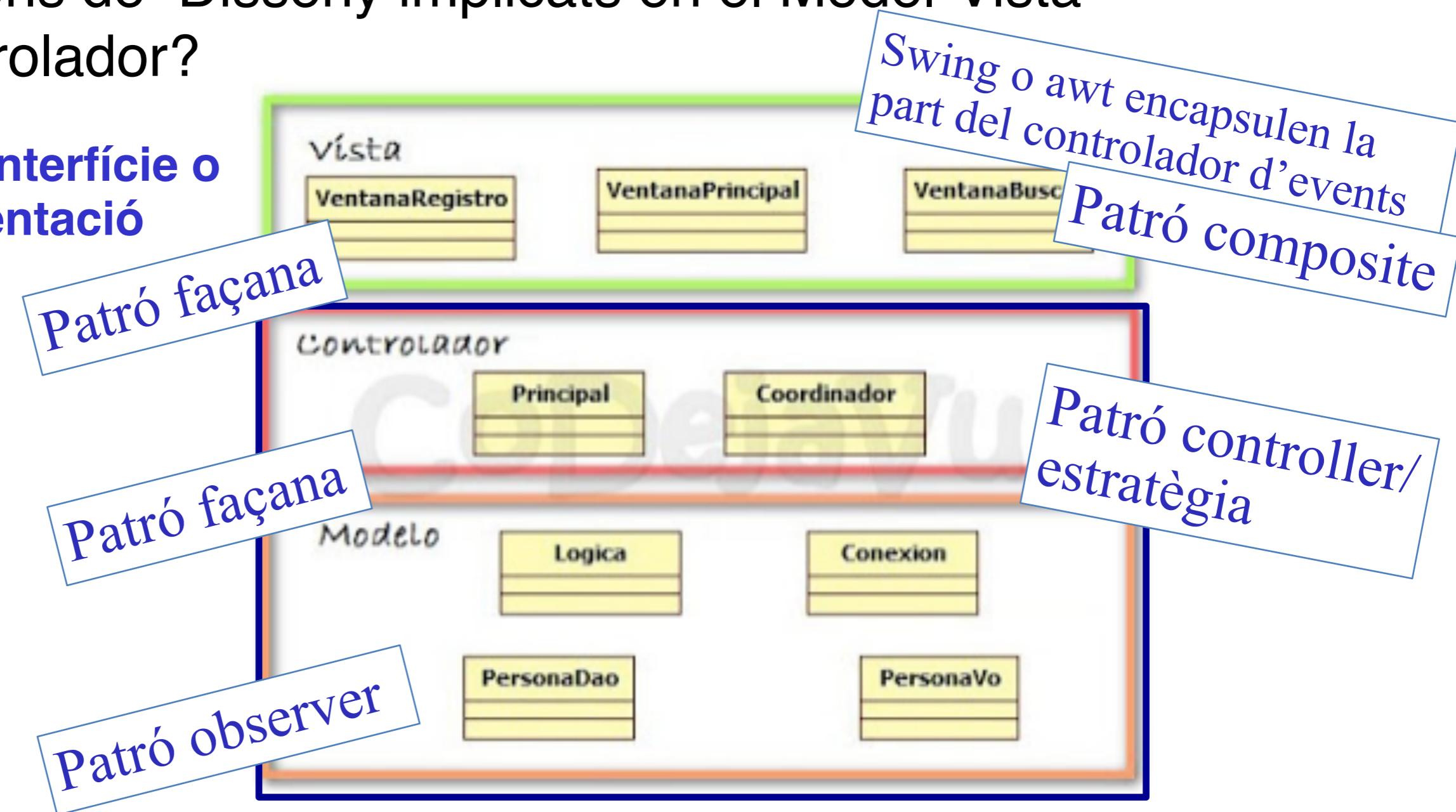
- Qualsevol arquitectura fa la distinció entre capa de presentació i capa de domini (o d'aplicació)
- Un sistema orientat a objectes típic es divideix en tres capes arquitectòniques:
 - **Interfície d'usuari (capa de presentació).** Interfície gràfica i finestres. (**Vista**) Deleguen les tasques a un **Controlador**.
 - **Lògica d'aplicació i objectes del domini.** El **Controlador** s'encarrega de processar les peticions de la capa de presentació i el **Model** s'encarrega dels objectes que representen conceptes del domini i tenen com a missió satisfer els requisits
 - **Serveis tècnics.** Objectes de propòsit general i subsistemes que proveeixen de suport tècnic

3.3. Patrons arquitectònics

Patrons de Disseny implicats en el Model-Vista-Controlador?

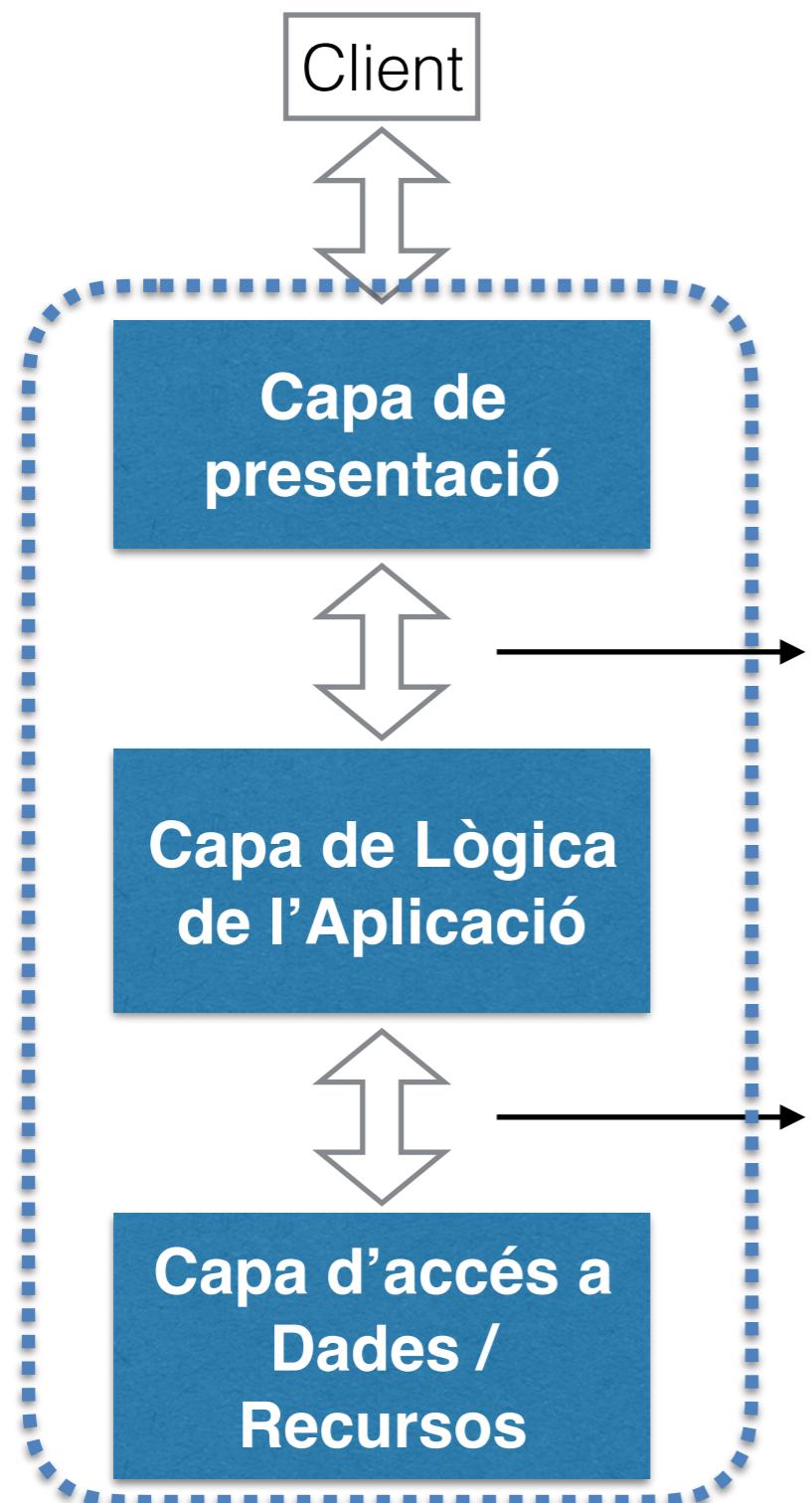
Capa d'interfície o
de presentació

Capa d'aplicació
i domini

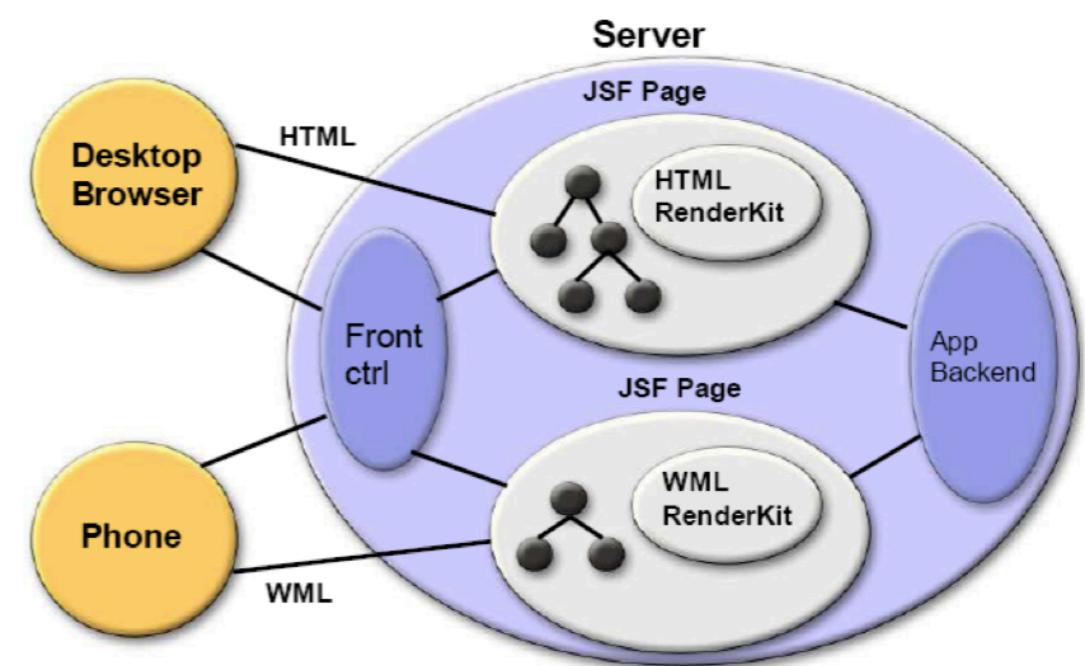
3.3. Patrons arquitectònics

Patró per capes:

Patró Model-Vista-Controlador

Patró Data Access Object

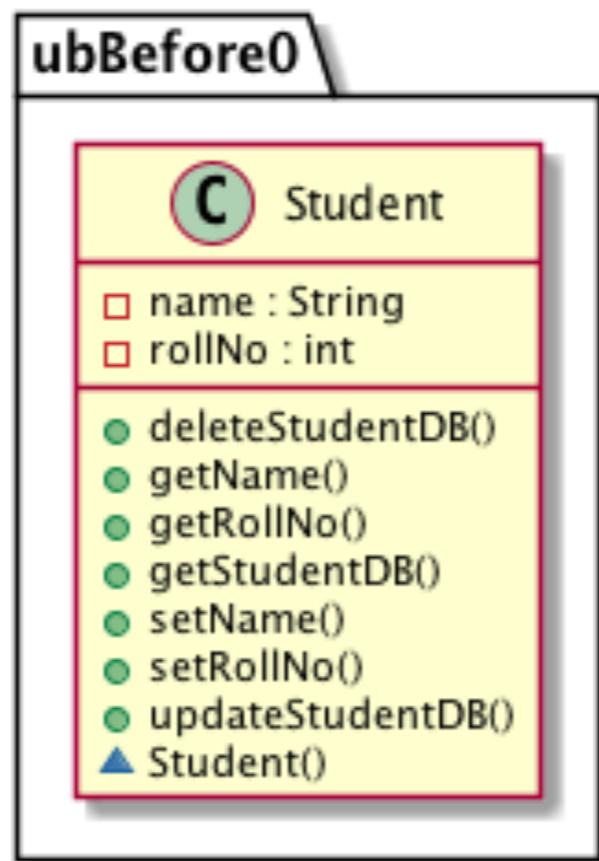
HIBERNATE

JDBC Templates

3.3. Patrons arquitectònics

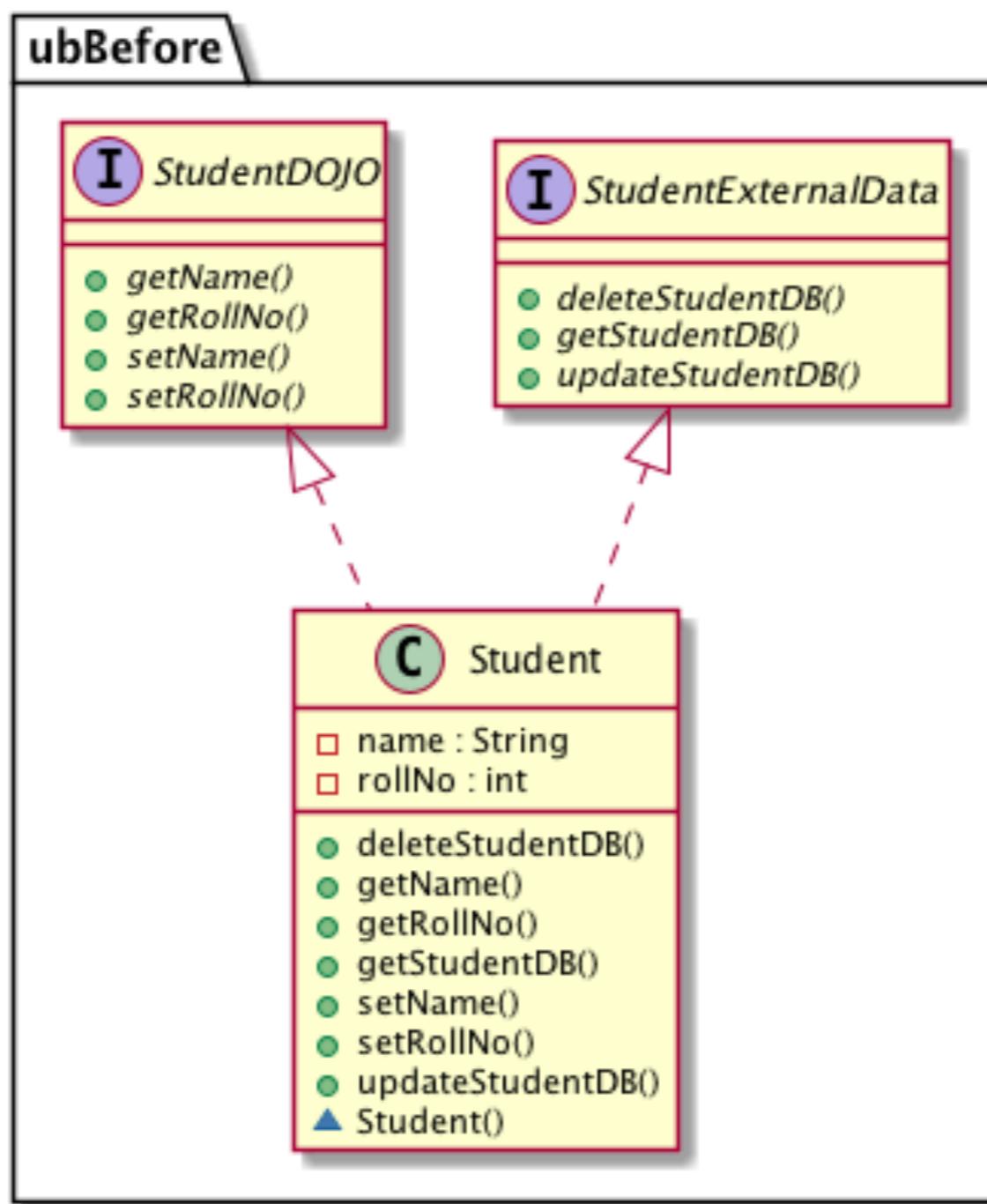
Comunicació entre la capa de lògica i la capa de persistència:

Quin principi SOLID s'està vulnerant?

3.3. Patrons arquitectònics

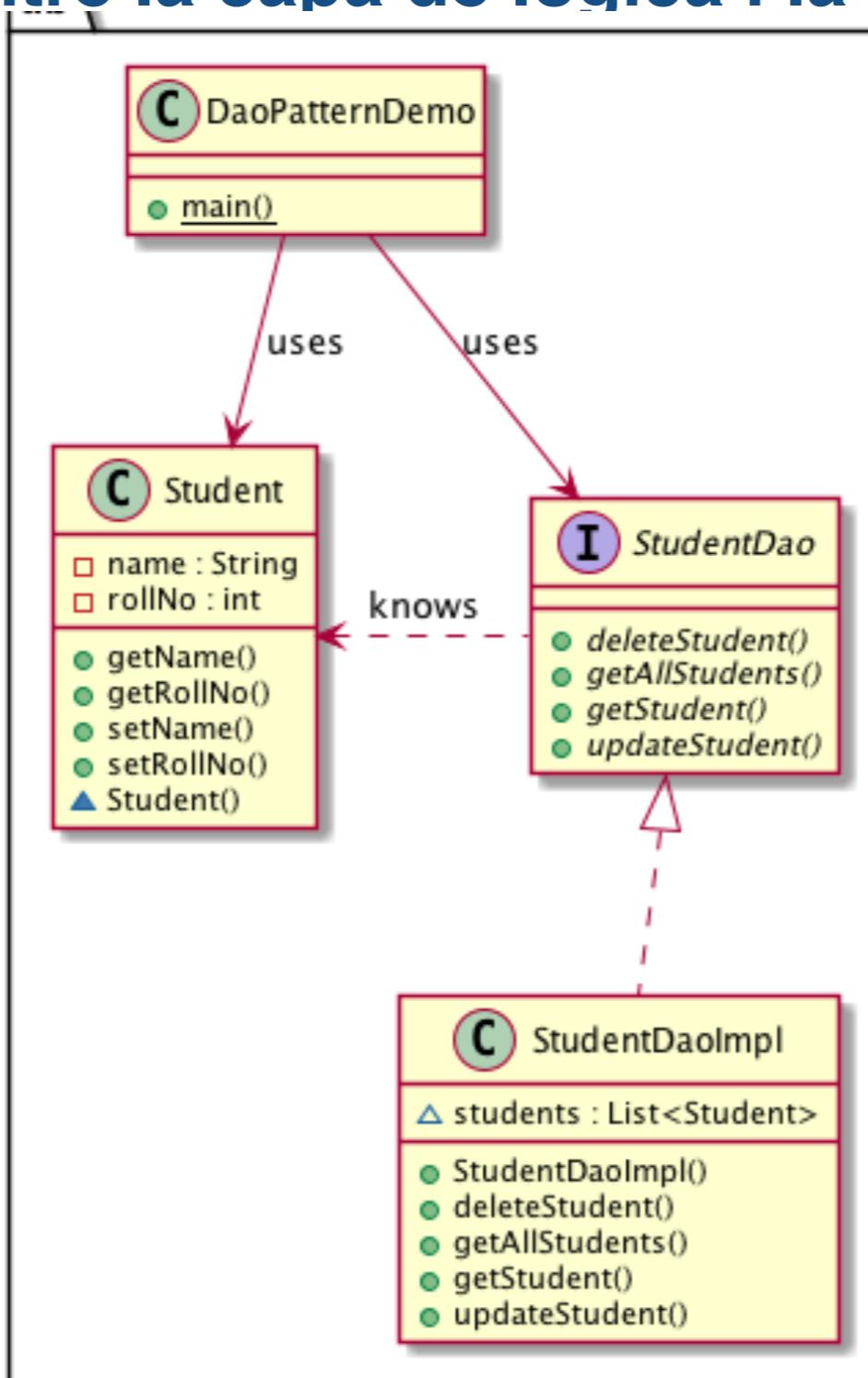
Comunicació entre la capa de lògica i la capa de persistència:

Quin principi SOLID
s'està vulnerant?

3.3. Patrons arquitectònics

Comunicació entre la capa de lògica i la capa de persistència

3.3. Patrons arquitectònics

Nom del patró: **Patró Data Access Object (DAO)**

Problema

- Accés als components de baix nivell acoblat a la lògica de l'aplicació
- Poc flexible a canvis de components de baix nivell (rigidesa)
- Viscositat a nivell de disseny de l'aplicació

Solució

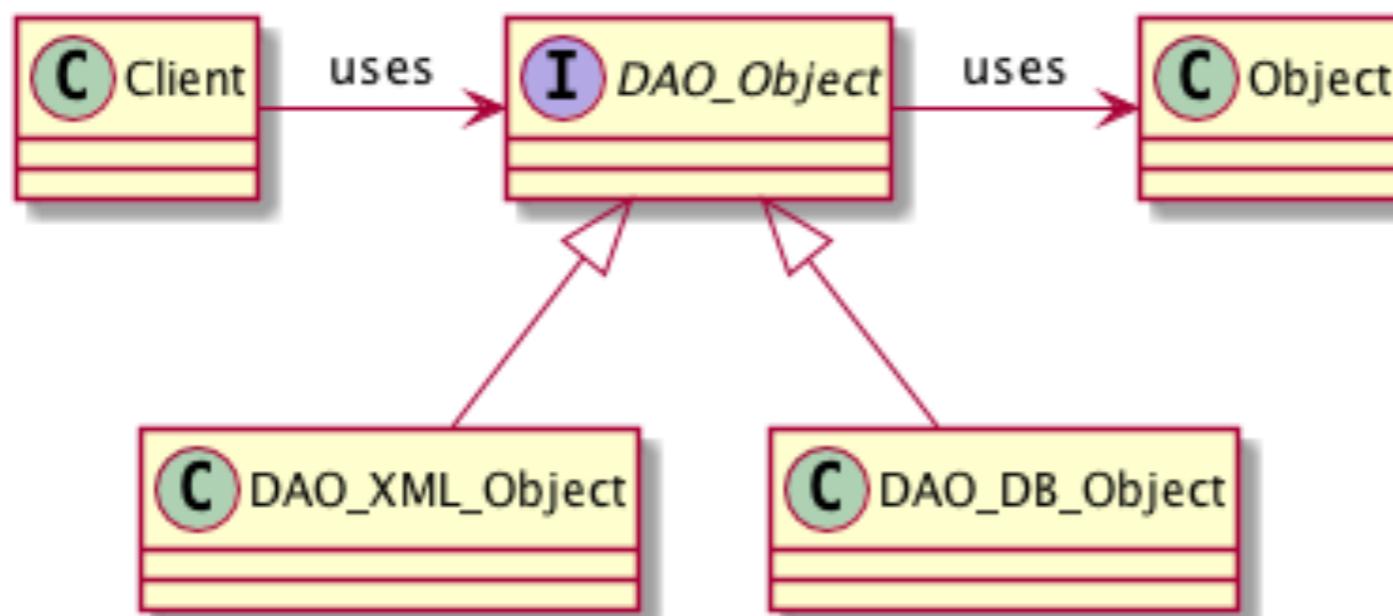
- **Aspecte estàtic:** Tot accés a Bases de Dades es fa mitjançant DAO. Encapsula les operacions CRUD dels objectes de l'aplicació
- **Aspecte dinàmic:** col·laboració i desacoblamet de la capa d'aplicació a la capa de persistència

3.3. Patrons arquitectònics

Patró Data Access Object: (DAO)

Utilitzat per separar l'accés a dades o recursos a baix nivell des de les funcionalitats. Els participants són:

- **Data Access Object Interface** - Defineix les operacions stàndard que s'han de fer en els objectes del model
- **Data Access Object classe d'implementació** - Realitza la implementació concreta sobre la base de dades /XML o la tecnologia concreta de persistència.
- **Object**: (POJO: Plain Old Java Object) - Objecte que conté les dades extretes de la classe DAO, i permet mètodes de get/set.

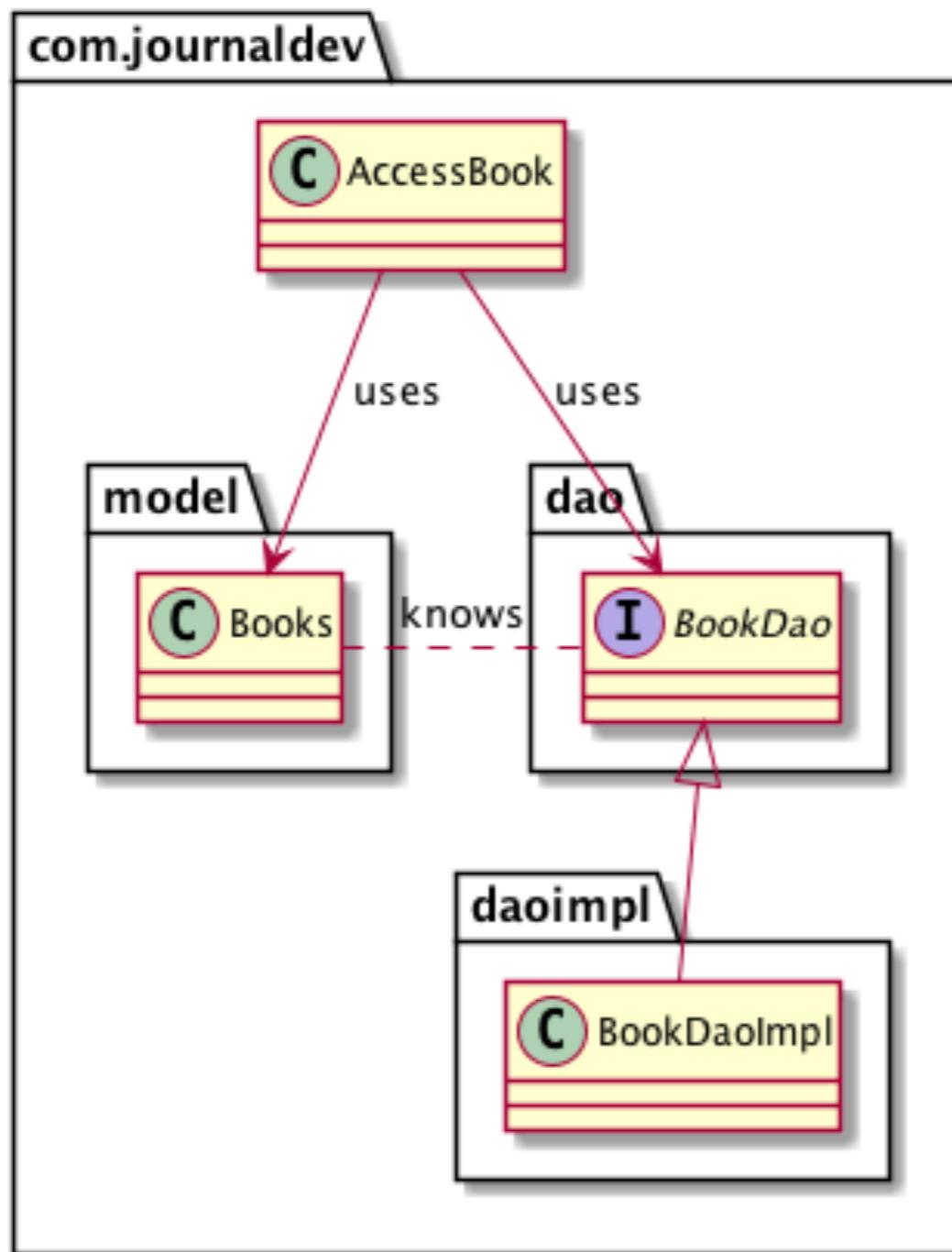
3.3. Patrons arquitectònics

Patró Data Access Object: (DAO) Interfície DAO

```
public interface GenericDao<T> {  
  
    /** Persist the newInstance object into database */  
    public void add(T newInstance);  
  
    /** Retrieve an object that was previously persisted to the database */  
    public T read();  
  
    public List<T> getAll();  
  
    /** Save changes made to a persistent object. */  
    public void update(T transientObject);  
  
    /** Remove an object from persistent storage in the database */  
    public void delete(T persistentObject);  
}
```

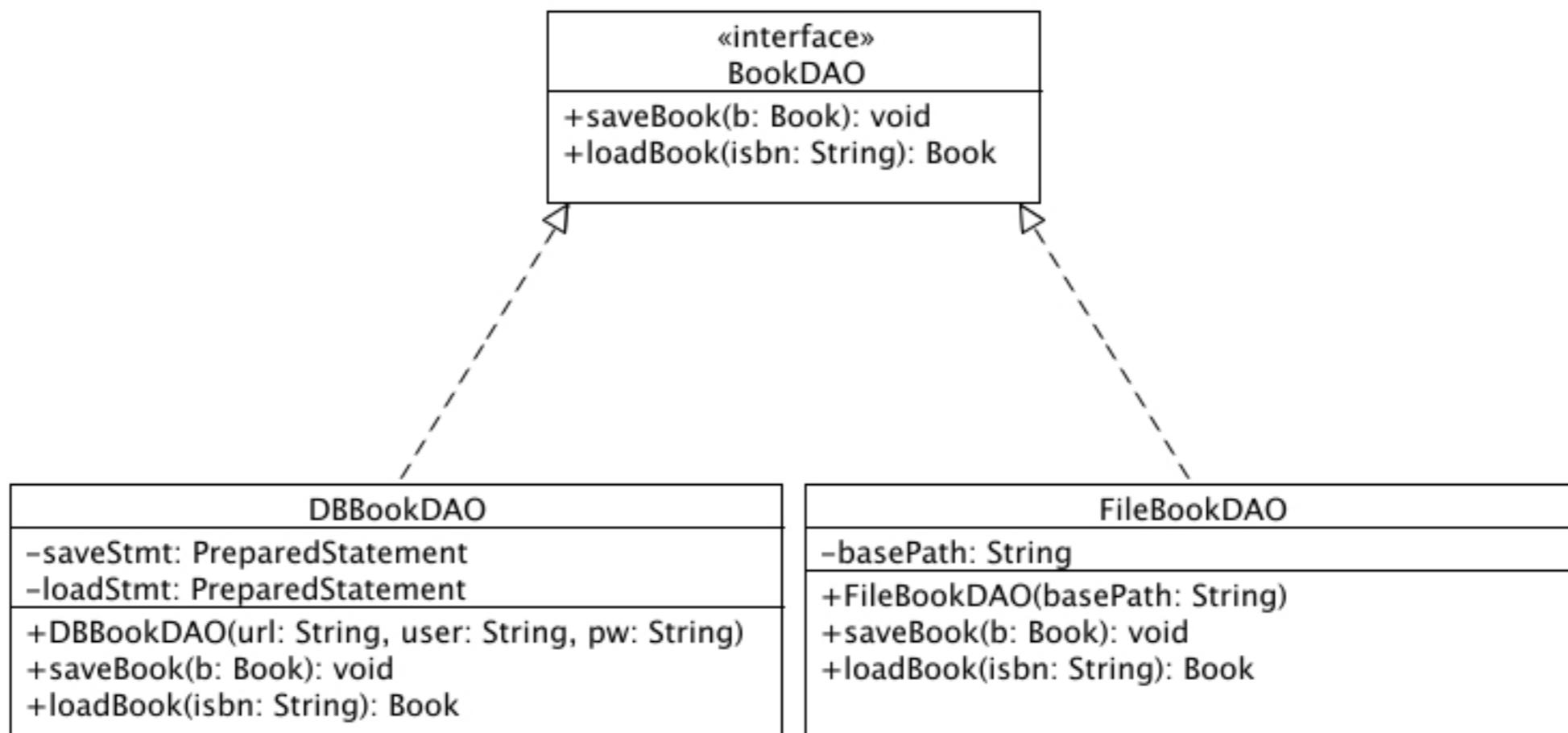
3.3. Patrons arquitectònics

Patró Data Access Object: (DAO) Exemples

3.3. Patrons arquitectònics

Patró Data Access Object: (DAO) Exemples

<http://best-practice-software-engineering.ifs.tuwien.ac.at/patterns/dao.html>

3.3. Patrons arquitectònics

Patró Data Access Object: (DAO) Exemples i variacions

```
public class DBBookDAO implements BookDAO {  
  
    private PreparedStatement saveStmt;  
    private PreparedStatement loadStmt;  
  
    public DBBookDAO(String url, String user, String pw) {  
        Connection con = DriverManager.getConnection(url, user, pw);  
        saveStmt = con.prepareStatement("INSERT INTO books(isbn, title, author) "  
            +"VALUES (?, ?, ?)");  
        loadStmt = con.prepareStatement("SELECT isbn, title, author FROM books " "  
            +"WHERE isbn = ?");  
    }  
  
    public Book loadBook(String isbn) {  
        Book b = new Book();  
        loadStmt.setString(1, isbn);  
        ResultSet result = loadStmt.executeQuery();  
        if (!result.next()) return null;  
  
        b.setIsbn(result.getString("isbn"));  
        b.setTitle(result.getString("title"));  
        b.setAuthor(result.getString("author"));  
        return b;  
    }  
  
    public void saveBook(Book b) {  
        saveStmt.setString(1, b.getIsbn());  
        saveStmt.setString(2, b.getTitle());  
        saveStmt.setString(3, b.getAuthor());  
        saveStmt.executeUpdate();  
    }  
}
```

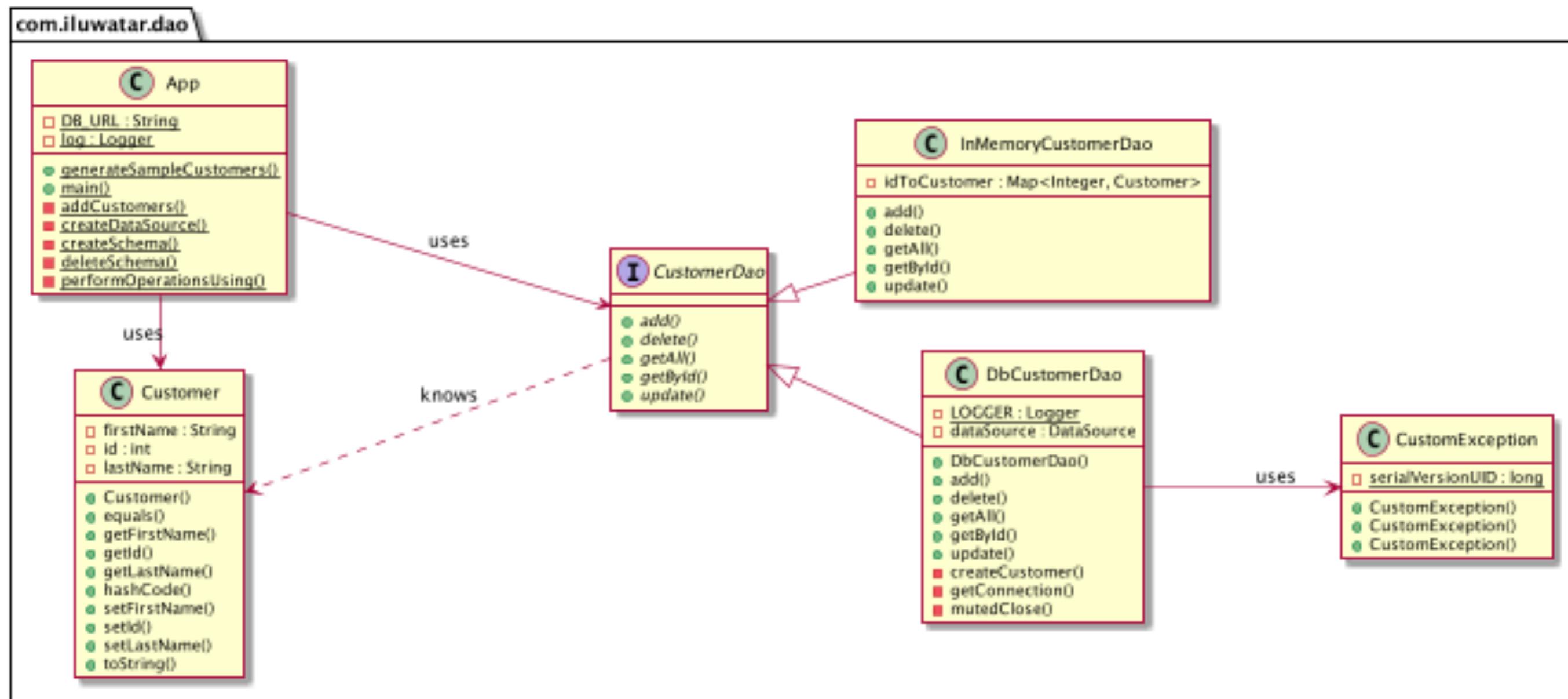
3.3. Patrons arquitectònics

Patró Data Access Object: (DAO) Exemples i variacions

```
public class FileBookDAO implements BookDAO {  
  
    private String basePath;  
  
    public FileBookDAO(String basePath) {  
        this.basePath = basePath;  
    }  
  
    public Book loadBook(String isbn) {  
        FileReader fr = new FileReader(basePath + isbn);  
        BufferedReader br = new BufferedReader(fr);  
        Book b = new Book();  
        String rISBN = br.readLine();  
        String rTitle = br.readLine();  
        String rAuthor = br.readLine();  
  
        if (rISBN.startsWith("ISBN: ")) {  
            b.setISBN(rISBN.substring("ISBN: ".length()));  
        } else {  
            return null;  
        }  
        if (rTitle.startsWith("TITLE: ")) {  
            b.setTitle(rTitle.substring("TITLE: ".length()));  
        } else {  
            return null;  
        }  
        if (rAuthor.startsWith("AUTHOR: ")) {  
            b.setAuthor(rAuthor.substring("AUTHOR: ".length()));  
        } else {  
            return null;  
        }  
        return b;  
    }  
}
```

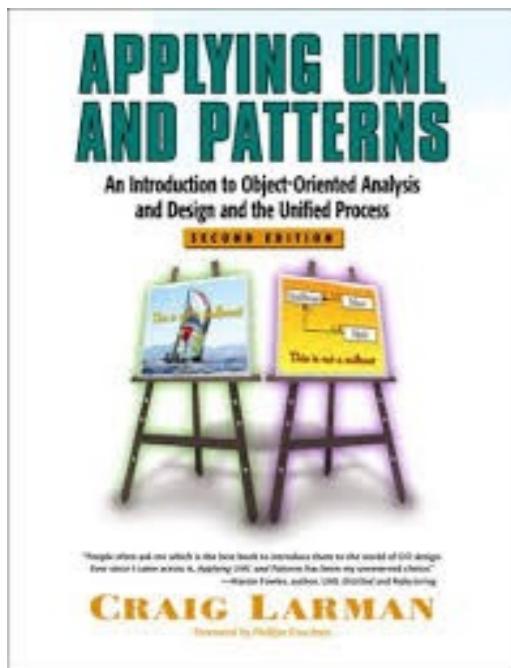
3.3. Patrons arquitectònics

Patró Data Access Object: (DAO) Exemples

<https://campusvirtual.ub.edu/mod/resource/view.php?id=1039153>

Introducció als patrons

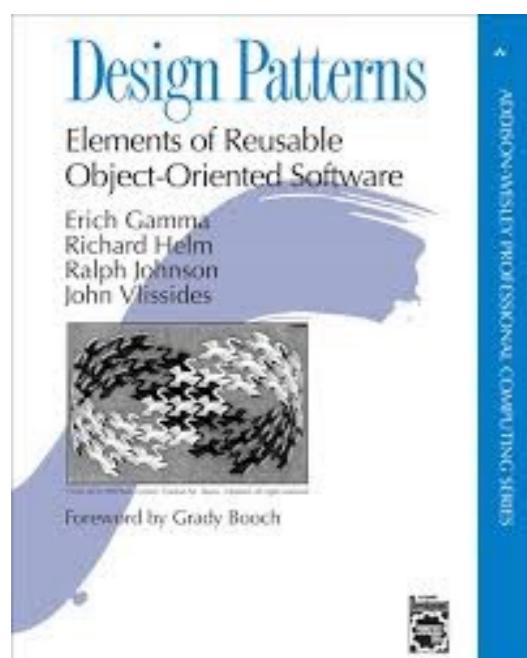
Craig Larman. Applying UML and Patterns: An Introduction to Object-Oriented Analysis and Design and the Unified Process.

Molt generals però bones guies de disseny

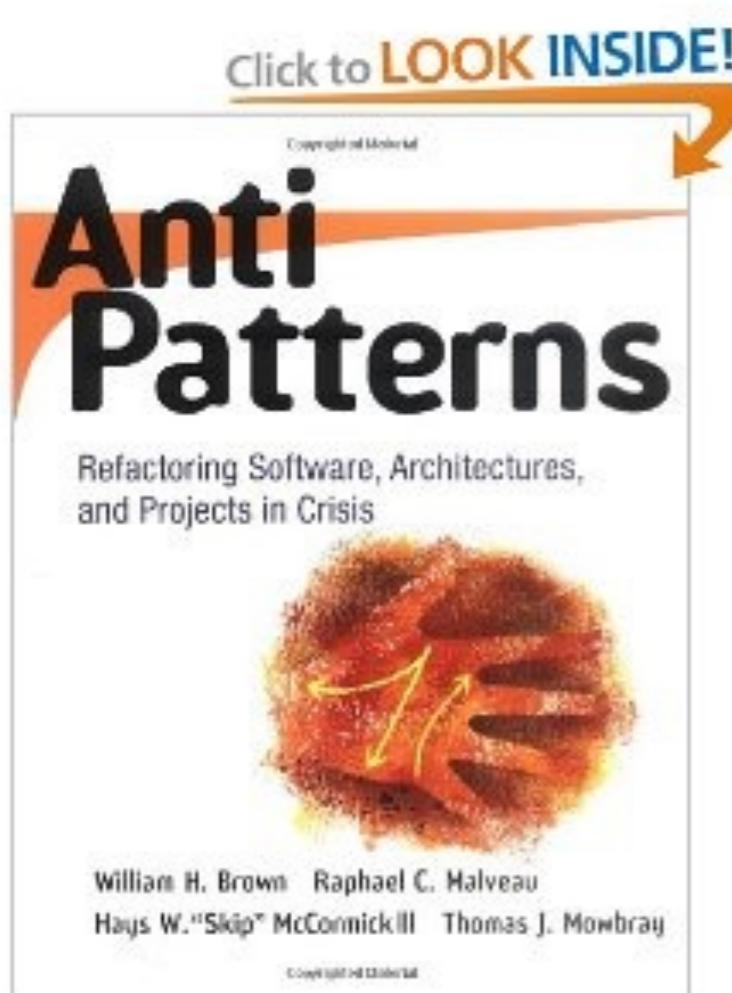
Erich Gamma, Richard Helm, Ralph Johnson, John Vlissides. Design Patterns: Elements of Reusable Object-Oriented Software. Addison-Wesley.

S'anomenen Gang of Four (GoF), descrit a la dècada dels 90 i descriu en detall 23 patrons de disseny

Molt utilitzats en les comunitats de desenvolupadors

Introducció als patrons

William J. Brown,
Raphael C. Malveau,
Hays W. McCormick,
Thomas J. Mowbray

Wiley
1ra. Edició

Si el concepte de **patrons** (bones solucions a problemes coneguts) resulta interessant,

potser encara és més interessant el concepte d'**anti-patró** (errors comuns solucionant problemes coneguts)